

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 16 april 1915 kl. 3 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om införande av ett världsspråk.

Uti en inom andra kammaren avgiven och till kammarens femte tillfälliga utskott hänvisad motion nr 176 har herr *Lindhagen* m. fl. hemställt, att riksdagen ville anhålla om Kungl. Maj:ts övervägande på vad sätt i sammanhang med den kommande uppgörelsen efter världskriget eller eljest initiativ må kunna tagas från svensk sida för åstadkommande av officiell internationell överenskommelse om införandet av ett världsspråk.

Till stöd för denna hemställan ha motionärerna anført följande:

I föregående motioner har erinrats om ett par huvuduppgifter för *den svenska utrikespolitikens framträdande för fredsfrågans lösning*: en nordisk avrustningsallians och hävdandet av nationaliteternas rätt. En annan sådan uppgift är en intresserad medverkan för *genomförandet av ett världsspråk*.

Motionen.

Det ligger nämligen i öppen dag, vilken väldig och oeftergivlig gärning för fred och kultur det vore, om, såsom det blivit uttryckt, andarna inom folken kunde sammanföras till ett omedelbart utbyte av tankar och erfarenheter och sammanträffanden för överläggningar. Kravet på ett världsspråk är grundat i nödvändigheterna. Med rätta har en av nutidens största språkvetenskapsmän, professor Hugo Schuchardt, redan 1888 uttalat såsom sin mening att »ett världsspråk är kronan på våra internationella inrättningar».

Länge har tillståndet med de många språkfamiljerna varit olidligt. Men det måste bliva allt värre. Det är nämligen blott en tidsfråga, när

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 13 saml. 5 avd. 8 häft. (Nr 8.) 1

det stora ryska folkets språk och därefter eller kanske samtidigt även de stora asiatiska folkens tungomål skola göra sin rätt gällande. Därtill kommer det ofantliga antalet smärre språk och dialekter, vilka också vilja och måste vara med i den allmänna samfärdseln mellan folken. Den babyloniska förbistringen blir sålunda allt mer ohjälplig.

Frånsett de många språkfamiljerna, föreligger också ogörligheten för den stora massan människor att kunna få tillfälle att lära sig ett eller flera levande språk utöver modersmålet. För alla de många, som söka tillägna sig någon språkkunskap och framdeles allt mer måste göra det, skulle vinnas en oerhörd arbetsbesparing, om de jämte modersmålet endast behövde inhämta ett lättlärt mellanfolkligt språk.

Redan har världen kommit så långt, att konsten att tala utan språk med tecken blivit internationell, i vissa fall även efter officiell överenskommelse. Siffertecknen äro sålunda till det mesta gemensamma, notskriften likaså. Det optiska och akustiska signalväsendet inom sjöfarten är internationellt o. s. v. Hit kan även hänföras en sådan sak som metersystemet, vilket segerrikt genomfört gemensamma beteckningar för mått, mål och vikt. Återstår då konsten att tala på ett för alla gemensamt och begripligt tungomål. Detta är det viktigaste framsteget.

Att erhålla ett världsspråk, som inläres i alla länders skolor och begagnas vid mellanfolkliga meningsutbyten, är således en aktualitet om någon. Det är ett stort behov, som länge förelegat och allt mer gör sig gällande. Man kan aldrig säga att frågan är för tidigt väckt, utan den är en sak, som tiden pålägger oss att lösa. Dess upptagande bland de nutida politiska frågorna är i eminent mening realpolitik, och i all synnerhet fredspolitik. Vetenskapen, tekniken och handeln behöva världsspråket, demokratien i sin oavslätliga frammarsch behöver det, alla behöva det.

Såsom vanligen plägar ske ha även här de enskilda initiativen fått vara föregångare för det till handling trögare officiella ingripandet.

För vetenskap och diplomati har sålunda efter tyst överenskommelse ett visst språk använts såsom världsspråk, såsom latinet på sin tid långt efter att det upphört att talas av folket samt sedermera franskan. Nu äro emellertid dessa överenskommelser brutna av förhållandena och nya anspråk på en demokratisk språkreform träda fram. Man synes då till en början kommit på det klara med, att ett nu eller fordom levande språk är omöjligt att få upphöjt till världsspråk på grund av såväl rivaliteten mellan de olika språken som ock deras invecklade och svårlärda byggnad. Man invänder ofta mot ett konstgjort språk, att det icke kan på samma sätt som de levande språken giva uttryck för ett folks innersta tanke och känsloliv

samt alltid måste komma att sakna modersmålets rika och skiftande uttrycksmedel. Härpå kan svaras, att för de allra flesta människor endast modersmålet kommer att bli ett levande språk. Främmande språk komma vid inlärandet alltid att framstå såsom konstgjorda. Det är väl då rimligare, att de flesta människor vid detta inlärande av för dem främmande former och uttryckssätt få tillfälle att inlära ett språk, som är enkelt och lätt tillägnat, samt blir en hjälpreda ej blott för några få på en liten del av jordklotet, utan för alla överallt. Den som har behov, tillfälle och fallenhet står det alltid fritt att vid sidan av modersmålet och världsspråket lära sig vilka levande språk han vill. Med tiden blir nog även ett konstgjort världsspråk mäktigt att uttrycka vilka tankar och känslor som helst. Det blir med andra ord även det »levande», ja kännare säga, att de senast konstruerade språken redan äro det.

Bemödandena ha därför inriktat sig på att åstadkomma ett konstgjort språk. Första kända försöken härleda sig från början av 1600-talet och sedan dess intill 1887 lära enligt en uppgift 42 olika system sett dagen men åter övergivits. Upphovsmännen voro i början filosofer, såsom Cartesius, Pascal och Leibnitz. Det mest kända av dessa språk var volapük, vilket, framlagt år 1879 av Schleier, till en början vann stor framgång.

År 1887 kom emellertid doktor Zamenhof med ett nytt system, kallat esperanto, vilket synes ha lyckats bäst. Det har fått talrika anhängare i hela världen samt redan införts som obligatoriskt eller valfritt ämne uti skolorna mångenstädes både i Europa och Amerika. Esperantolitteraturen har på olika områden vuxit ut betydligt och mer än ett hundratal tidningar lära utkomma för närvarande på detta språk.

År 1900 vid Parisutställningen tillsattes på initiativ från vetenskapligt håll en delegation för åstadkommandet av ett »internationellt hjälpspråk». Med utgång från detta initiativ har åtskilligt arbete ägt rum för sakens främjande och har därvid de med den sysselsatta för sin del kommit till det resultat att ett på esperanto grundat men åtskilligt förändrat konstspråk, numera benämnt ido, skulle vara det bästa. Slutligen har 1911 på initiativ från intresserade bildats en särskild förening i Bern, som, enligt uppgift neutral i fråga om system, skall föra världsspråket vidare framåt, särskilt genom upprättande av en världsspråksbyrå med uppgift att söka skapa en officiell världsspråksförening mellan staterna.

Ett särskilt nytt språkssystem, som anses äga vissa fördelar, är »universal», utarbetat av dr H. Molenaar.

Det är uppenbart, att målet ej kan uppnås utan en officiell överenskommelse mellan staterna om ett visst system, som därefter kan med tillförsikt rekommenderas till inlärande av den enskilde och i den officiella

undervisningen. Systemet måste utväljas efter vänligt samråd med alla de enskilda sammanslutningar, som arbeta för denna sak, och för vår del ha vi icke någon som helst förutfattad mening om vare sig esperanto eller dess avläggare ido eller något annat. Det får vidare ej förglömmas, att också ett världsspråk måste såsom varje inrättning vara underkastat utvecklingens lagar. Det måste självt vara levande, om det skall kunna tjäna livet. Följaktligen bör tillkomma en internationell institution, som blir språkets väktare, vårdare och ansare.

Emellertid bör det härmed ej vara uteslutet, att övervägandet även må omfatta möjligheten och lämpligheten av ett nu talat folkspråks lämplighet som världsspråk.

Att påminnelse om denna sak kommer från skandinavisk sida kan icke vara annat än tillbörligt. De små nationerna ha i detta fall liksom i den nya världspolitiken i allmänhet en naturlig kallelse att gå i spetsen för tankarne. I synnerhet blir med växande samfärdsel och demokratisering ställningen allt olidligare för skandinaverna, vilka ej ha ett av de tre nuvarande s. k. stora språken till modersmål.

Alltid skall i mitt minne livligt bevaras en episod från den internationella socialistiska kongressen i Köpenhamn år 1910. Mer än 1,000 ombud voro församlade och de tre stora språkfamiljerna tyskan, franskan och engelskan dominerade fullständigt. De tyska, franska och engelska deltagarna voro jämte ombud från andra främmande nationaliteter placerade nere i den stora salen och varje anförande på ettdera språket tolkades sedan på de båda andra, men också endast på dessa. På läktaren sutto de talrika representanterna för skandinaverna, till största delen oförmögna att följa med debatterna och än mer att göra sina betydande erfarenheter gällande i överläggningen. Vid själva avslutningen inträffade emellertid att bland de många tacksägelserna till de danska värdarna tingo utom ordningen komma fram några ord även på ett skandinaviskt språk, i detta fall svenska. Skandinaverna, som för första gången kände sig hemma, reste sig ofrivilligt och applåderade oavlatligt, våldsamt, närmast som ett uttryck, föreföll det, för ett inre behov att giva tillkänna sin existens. Och för första gången blev det alldeles tyst bland de ganska bullrande skarorna nere i salen, dödstystnad uppstod därnere. Man blickade förundrat och andäktigt på samma gång mot de stormande läktarna. Språkfamiljernas överklass hade upptäckt underklassen däruppe, ett nytt folk.

En sådan tilldragelse talar för sig själv. Ett tidevarv, som vill lyfta de djupa ledens livsvillkor till ett högre plan och samla dem till

en fredlig samverkan oberoende av landgränser, har i världsspråkets förverkligande en uppgift, som väntar på densamma.

Denna allmänna innebörd av världsspråksfrågan kan belysas med en mångfald praktiska exempel.

I en tysk tidskrift undersöktes för en tid sedan möjligheterna för en europeisk tullunion som ett resultat av världskriget. Författaren kom till det resultatet, att tanken på ett sådant tullförbund icke står på historiens dagordning. Bland svårigheterna uppräknas även åstadkommandet av det för en tullunion nödvändiga tullparlamentet med ombud från alla olika stater. Ett parlament, där det gäller att göra sig förstadd och icke blott att hålla monologer, kan förhandla på högst två språk, menade författaren. Detta skulle representanterna från stater med andra språk icke finna sig uti för att ej nu tala om att ombudskap i en sådan församling skulle ännu mindre än nu kunna bestämmas efter sakkunskapen och förmågan utan bliva privilegium för händelsevis språkkunniga personer inom de länder, vilkas språk ej bleve representerat. För att kunna sammanhålla världssamhället om en gemensam politik fordras det nödvändigtvis en världsregering och ett världsparlament, om man nu vill behålla dessa benämningar från bestående institutioner, vilka i så mycket måste omskapas till sinnelag och arbetsmetoder för att kunna på ett fruktbarare sätt än under gångna tider fylla sina uppgifter. Och för en världsregering och ett världsparlament i god bemärkelse kräves ett världsspråk.

Ett annat talande exempel kan hämtas från skolfrågan. Undervisningen kommer nu allt mer fram till svårigheter, som synas olösliga. De oavslåliga kraven på ökat vetande belastar lärjungarna och detta redan vid späda år på det mest onaturliga sätt och lämnar dem knappast tid för något annat än att oavslåligt anstränga sig att magasinera denna överbelastning i sina stackars hjärnor. Följden blir att det viktigaste av allt måste allt mer försummas. Den kroppsliga hygien och utdanningen, lika viktig som det intellektuella vetandet, samt själsutdanningen, uttryckt i etiska grundsatser och goda föresatser, komma till korta fullständigt i denna uppfostran. Det måste komma någon stor förändring i detta. Världsspråket såsom en godtagen gemensam angelägenhet för alla folk skulle ränsa bort en myckenhet överarbete i skolkurserna och giva rum även där för bättre tider. Man borde kunna förstå, att endast genom dylika rationella reformer skapas realiteter, som betyda något i historien.

Det är också i den starka förnimmelsen av detta som de enskilda strävandena för denna sak överallt i världen allt mera enträget göra sig

gällande. Världsspråksföreningarna utveckla en allt livligare verksamhet så långt deras förmåga räcker. Man har nu också börjat våga sig på att knacka försiktigt här och var på de officiella dörrarna, som längst äro slutna för människornas trängtan. I Sverige står denna verksamhet mångenstädes under kraftig insiktsfull ledning. Såsom exempel på det vaknande intresset må ock åberopas 1911 års svenska arbetarekongress' uttalande för saken samt framför allt de många uttalanden från svenska vetenskapsmän, som fogats vid 1912 års riksdagsmotion i frågan samt åberopats av andra kammarens femte tillfälliga utskott i dess över motionen avgivna betänkande. Ett betydelsefullt dokument är jämväl den nyligen till P. Ahlbergs 50-årsdag utgivna festskriften, innehållande uttalanden av personer inom vitt skilda verksamhetsområden till förmån för denna sak.

Frågan har som bekant också varit före i andra kammaren åren 1911 och 1912 och naturligtvis fallit. Den vann dock år 1911 ett oväntat understöd i kammaren för att vara första gången den förekom. Ett bifall till en framställning i saken föll med 79 röster mot 114 och vid det slutliga avgörandet avgåvos 91 röster mot 105 för ett ogillande av utskottets något snävt hållna motivering. De nuvarande tilldragelserna visa mer än någonsin varthän det måste gå och nya röster förnimmas därför också mångenstädes i världen med påminnelser om världsspråksfrågans stora betydelse.

Det är dock ganska betecknande, att när förespråkare för saken som sagt försökt nalkas det officiella samhället med sina böner, tvangs man genast till opportunism efter de många föredömena för dagen. Man ändrade om namnet »världsspråket» och förklarade ivrigt, att det endast var frågan om ett »internationellt hjälpspråk». De mäktige i världen skulle med andra ord icke behöva frukta, att det var frågan om att stöta sig med gamla fördomar eller att göra en sak riktigt ordentligt och bra. Erfarenheterna böra emellertid hava lärt världen, att den bästa politiken är att icke krusa och förödmjuka sig för makten samt att ingen god sak främjes till sitt verkliga väsen genom att förnekas i sitt majestät inför dess belackare och vederdelomän. Världsspråket, när det kommer en gång såsom en översvallande verklighet, blir icke något hjälpspråk utan ett tungomål, höjt över alla andra.

Folkens öden äro liksom alla yttringar av livet en avspegling av naturens lagar, som danat detsamma. Ett träd lägger årsring till årsring. Varje sådan bildning är skapelsen av ett tåligt samarbete mellan vår, sommar och höst. Sedan komma lövens avfallande, vinterdvalan

och så till sist ett nytt språng i utvecklingen, de sjudande krafterna, som med våldsamt iver börja om igen från början. Det långsamma danandet av en ny årsring begynner.

Sedan det senaste världskriget 1814 avslutades, har ett sekel gått fram över världen och lagt ett nytt skede till världshistoriens växt. Detta skedes blomstring har avslutats, och dödens ande susar nu genom dess avlödade krona. Vad böra vi under sådana förhållanden samla oss om? Skola vi klänga oss kvar vid spillrorna och söka drunknande ännu leva ett skenliv i den gamla förbrukade tankevärlden? Nej, säkerligen icke, enligt min uppfattning. Nu är tiden inne för de nya sprången i utvecklingen till ett nytt framåtskridande bortom den redan tillryggalagda vägsträckan.

Må vi ej därvid ensidigt bryta staven allenast över det förflutna seklet. Även detta kommer att lämna efter sig sitt bidrag till vidgande och stärkande av mänsklighetens stora stamträd. Dess tekniska och ekonomiska uppsving har gjort epok för alla tider. Men även rättstankarna, vilka seklets officiella institutioner förbisett, ringaktat eller bekämpat, hava blivit sådda i det tysta och ingalunda förgäves på de nyplöjda markerna.

Låtom oss emellertid nu mer än någonsin förstå, att även samhällets stora åker ej kan bära någon god näring utan att vi rycka upp med rötterna ogräset, som snärjer rättstankarna. Låtom oss erkänna och göra gällande omsider, att folkförbrödringen ej kan skjuta växt utan att vi bortrensa vad som hindrar densamma och således i all synnerhet svårigheterna för folkens djupa led i alla länder att känna med varandra, förstå varandra samt gå till förnuftig gemensam handling.

Det förhåller sig som sagt oåterkalleligen så, att genomförandet av ett världsspråk, som inläres i alla länders skolor, är fulländningen på fredsverket. Låtom oss omfatta denna omskapande sanning och just nu taga ett stolt språng över till densamma.

När alla nationaliteter kunna förhandla med varandra, när världsspråket har gjort sin triumferande gärning, när alla på detta sätt komma varandra närmare, då först få människorna luft under vingarna, då blir hela världen allas stora gemensamma fädernesland och de särskilda länderna varje nationalitets eget älskade fädernesland.

Motioner i samma ämne och med liknande syfte som den förevarande motionens hava förut väckts vid 1911 års riksdag inom andra kammaren och vid 1912 års riksdag inom båda kamrarna utan att dock vinna någondera kammarens bifall. Motionären i andra kammaren vid

Utskottet.

1912 års riksdag hade som stöd för sin framställning bland annat åberopat uttalanden av tre framstående svenska naturvetenskapsmän, varuti dessa gjort gällande, att naturvetenskaperna skulle skörda vinst av ett internationellt hjälpspråk. Andra kammarens femte tillfälliga utskott, till vilket motionen hänvisats, vände sig med anledning härav till ett antal representanter för de humanistiska vetenskaperna med en förfrågan, huruvida de ansåge, att det för vetenskapen vore fördelaktigt, om ett allmänt konstgjort världsspråk infördes, som utan att uttränga de levande språken dock bleve gemensamt för vetenskapliga meddelanden. Av de svar som ingingo från dessa vetenskapsmän framgick det, att samtliga tillfrågade inom vissa vetenskapsgränser ansågo, att deras vetenskaper ej skulle ha någon nämnvärd nytta av ett konstgjort världsspråk, under det att meningarna voro delade bland representanterna för språkvetenskaperna. Om behovet och gagnet av ett världsspråk även för vetenskapen — i första hand naturvetenskaperna men även de humanistiska vetenskaperna — voro dessa på ett par undantag när ense. En så erkänt framstående språkvetenskapsman som professor Adolf Noreen uttalade t. ex., att han fullt och helt anslöt sig till den av professor Hugo Schuchardt framställda satsen: »Eine Weltsprache ist die Krönung unserer internationalen Einrichtungen. Aber eine Weltsprache ist auch — weit entfernt den Spott der Gelehrten zu verdienen — ein *wissenschaftliches* Desiderat.» Beträffande åter lämpligheten för en liten stat som Sverige att taga initiativ i frågan uttalade sig dessa vetenskapsmän i allmänhet icke. En av dem, som även berörde denna fråga, professor Ernst A. Koch, anförde emellertid följande: »Det är alltid bekvämare att lägga händerna i kors, låta andra utföra arbetet och sedan själv vara med om att njuta av frukterna. För mig skulle det te sig som en heder för Sverige, om det i allt, som gäller ett sunt, praktiskt mellanfolkligt framåtskridande, intoge en plats, som motsvarar dess höga, även av utlandet prisade kultur. Jag tror ej, att det skulle inom den civiliserade världen uppfattas som ett oblygt tilltag, ifall ett initiativ i den ifrågavarande motionens syfte gjordes utav Nobelstiftelsens, de djärva upptäcktsfärdernas och den höga folkbildningens hemland.»

Utskottet har nu vänt sig till åtskilliga representanter för fredsrörelsen, nykterhetsrörelsen och arbetarrörelsen med en förfrågan om vilket intresse dessa rörelser kunde ha av ett allmänt konstgjort världs-

språk. Av de inkomna yttrandena, vilka återfinnas i en bilaga till utskottets utlåtande, framgår, att samtliga som svarat, på ett undantag när, uttalat sig för betydelsen av att ett internationellt hjälpspråk kommer till stånd.

Utskottet behjärtar till fullo det stora gagn — ej minst för den allmänhet, hvilken icke haft tillfälle att genom resor eller långvarigare skolstudier skaffa sig kännedom om ett flertal språk — som skulle vinnas genom internationellt antagande av ett visst språk som »världsspråk», samt är dessutom övertygat om att de internationella förbindelserna därigenom skulle underlättas och ytterligare stärkas till fromma för hela kulturutvecklingen.

På grund härav får utskottet hemställa,

att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga under övervägande, i vilken form frågan om internationell överenskommelse om antagande av visst språk till »världsspråk» lämpligast kunde från svensk sida framföras, och att Kungl. Maj:t, så snart tillfälle därtill erbjöde sig, ville bringa världsspraksfrågan till internationell överläggning.

Stockholm den 16 april 1915.

På utskottets vägnar:

ERNST LILJEDAHL.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar *Liljedahl, Gustafsson* i Brånsta, *Bengtsson* i Göteborg, *Bengtsson* i Kullen, *Lövegren, Åkerlindh, Höglund, Sundström, Thore* och *Ericson* i Funäsdalen.

Reservation:

av herrar *Liljedahl, Gustafsson* i Brånsta, *Bengtsson* i Kullen, *Åkerlindh* och *Thore*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

Utskottet anser sig, då intet nytt i sak tillkommit, kunna ansluta sig till den uppfattning, som vid 1912 års riksdag uttalades i andra kammarens femte tillfälliga utskotts då avgivna, utförliga utlåtande i världsspråksfrågan, och får därför hänvisa till detsamma. Frågan om införande genom statens försorg i skolan av ett konstgjort världsspråk synes utskottet ej vara aktuell, så länge de världskongresser och andra former av internationellt samarbete, för vilka ett dylikt språk anses vara behöfligt, ej själva använda sig av detsamma. Därtill kommer, att olika konstgjorda språk fortfarande konkurrera med varandra, varigenom idén om ett sådant språk ännu synes vara långt från sitt realiserande redan inom de intresserades egen krets.

Motionärens förslag, att den svenska regeringen måtte eventuellt i samband med fredsslutet efter det nu pågående kriget taga initiativ till denna språkfrågas lösning, finner utskottet vara grundat på ett förbiseende av de allvarliga spörsmål, som då komma att taga de förhandlande staterna helt i anspråk.

På grund av vad utskottet sålunda anfört hemställes,

att förevarande motion ej må till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Bilaga.

Utskottet hade till representanter för freds rörelsen, nykterhetsrörelsen och arbetarrörelsen ställt följande skrivelse:

Utskottet vill härmed erbjuda Eder tillfälle att meddela utskottet, huruvida Ni anser, att införande av ett allmänt konstgjort världsspråk skulle medföra några fördelar för den rörelse Ni företräder, och i så fall vilka.

Nedanstående svar inkommo:

Från Ordföranden i Svenska fredsförbundet:

Till svar på Eder skrivelse av den 2 dennes får jag meddela, att jag visserligen icke anser att frågan om ett världsspråk saknar betydelse för fredsarbetet, men jag anser denna vara så pass underordnad i förhållande till andra frågor, att ingen anledning finnes att upptaga frågan härom i samband med det blivande fredsslutet.

Från Ordföranden i Svenska freds- och skiljedomsföreningen:

Vad först angår själva principen om ett lättfattligt gemensamt språk för jordens alla kultiverade folk, torde väl så gott som alla tänkande människor vara ense om att, en sådan tanke därest den förverkligades, skulle utgöra ett stort framsteg för närmande mellan folken i allmänhet och i hög grad underlätta deras förbindelser på kulturens olika områden. Beträffande dess betydelse för fredsfrågan, så är åtminstone min övertygelse så långt jag förstår, att reformen ifråga skulle mycket bidra till att utveckla och rotfästa fredstankarna bland jordens folk. Att de många olika språk som nu användas av människorna lägga stora hinder i vägen för fredsidéns utbredande (liksom för andra mellanfolkliga rörelser), torde vara uppenbart. Dessa hinder framträda icke allenast vid internationella kongresser och dylikt, utan de stå framför allt hindrande då det gäller spridning av fredslitteratur, som väl är ett av de kraftigaste vapen man överhuvud taget kan anlita i kampen för höga ideal. Vilken ofantlig betydelse skulle ej en bok för fredssaken få om den vore skriven på ett språk, som de flesta människor kunde läsa.

Likaledes en tidning i samma syfte, vilken mission skulle ej den kunna fylla! De olika folken kunde med dessa språkrör komplettera varandras tankar och uppslag för utbredande och inplantande av rättens och frihetens principer. I synnerhet skulle de mindre nationerna göra sig betydligt mer gällande i kampen för fred och lycka, än vad de nu kunna göra. Om jordens folk någonsin skola kunna nå den gyllene tid, då svärden smidas till plogbillar, så måste folket självt skaffa sig sådana

vapen till fostran, som leder dem mot fredens stora mål, och dessa vapen bestå just däruti att de få möjlighet till samverkan för allas gemensamma lycka. Tankeutbyte mellan folkens djupa led på ett språk som är lätt att behärska har säkert en större betydelse för utjämnande av missförstånd och svårigheter i politiskt avseende, än man vid första påseende vill tro. Nu kan ju möjligen motståndarne till ett gemensamt världsspråk invända, att man redan nu har den utvägen att översätta litterära alster från ett språk till ett annat, men där möta ju så stora ekonomiska och andra svårigheter, att den invändningen ganska lätt kan vederläggas.

Av vad jag i korthet sålunda anfört torde framgå, att min mening är den, att en åtgärd från svensk sida till förverkligande av tanken på ett internationellt språk är synnerligen önskvärd och om den kan genomföras blir ett mäktigt vapen i fredsföreningarnas tjänst i hela världen.

Från Ordenschefen i Sveriges Storloge av Godtemplarorden (I. O. G. T.):

För I. O. G. T. skulle ett världsspråk vara av oskattbart värde. Orden har nu loger ej blott i Amerika och de flesta europeiska land utan även i Asien, Afrika och Australien. Samarbetet är i vissa fall och vissa tider rätt livligt, men alltid vållar språket svårigheter, ibland så stora att ett samarbete, hur önskligt det än skulle vara, är alldeles uteslutet.

Engelska språket är nu vårt »officiella», och de äro ej få, som av denna anledning lärt eller sökt lära detta, men var och en förstår, att så snart det gäller trakter, där detta språk ej talas, stå svårigheterna kvar. Detta har särskilt kommit till synes, sedan Orden de sista åren tagit uppsving ute på kontinenten.

Försök hava visserligen gjorts, att redan nu använda något »konstspråk» särskilt esperanto, men, som det nu är, ha de flesta ej ansett lönen värd arbetet, och det hela har stannat vid försök. Annorlunda skulle det helt säkert bli, om det kunde åstadkommas en internationell överenskommelse på sätt motionären föreslår.

Från vår sida skulle därför ett bifall till herr Lindhagens motion hälsas med tillfredsställelse, och om idén kunde genomföras vara av oerhörd betydelse.

Från Sveriges Nationaltempel av Templarorden:

Templarorden är ett internationellt nykterhetssällskap, vars verksamhet utövas dels genom en alla land omfattande huvudförening, kallad Internationella Templet, dels genom en för varje särskilt land — nation, språkområde, statsenhet — bildad avdelning, kallad Nationaltempel, de senare med underavdelningar. För närvarande utövas denna verksamhet endast i Sverige, Norge, Danmark och Amerika.

Det Internationella templet avhåller ordinarie möten vart fjärde år. Till dessa möten välja de respektive nationaltemplens ombud, vilka tillsammans med Internationella Tempelstyrelsens medlemmar besluta i alla ärenden, som antingen röra templet självt, eller som äro av internationell betydelse för orden i dess helhet. Vid dessa

möten har språket icke utgjort något hinder vid överläggningarna, då flertalet ombud varit skandinaver och de övriga svensk-amerikanare.

Behovet av ett allmänt konstgjort världsspråk har således beträffande vår verksamhet icke ännu gjort sig gällande. Men det är ju möjligt att framdeles ett sådant behov kan komma att uppstå. Det Internationella Templets syfte är att införa orden även i andra länder, enär vi anse att alla folk, oavsett ras, språk eller nationalitet behöva frigöras från eller hindras att falla i rusdrycksbruk.

Från Ordföranden i Sveriges Riksdag av Nykterhets-orden Verdandi:

Såsom svar på Eder förfrågan å riksdagens femte tillfälliga utskotts vägnar rörande ett allmänt konstgjort världsspråk ber jag att, i samråd med den styrelse jag tillhör, få meddela att Nykterhets-orden Verdandi endast har medlemmar inom de skandinaviska länderna och bland svensk-amerikaner och för egen del ännu åtminstone icke har behov av andra språk än de skandinaviska. Dock ställa vi oss i allmänhet sympatiska till de strävanden, som avse att i någon mån genombryta språkgränserna mellan folken.

Från Landsorganisationens ordförande:

På det område där jag verkar, nämligen inom den svenska arbetarrörelsen, skulle ett gemensamt världsspråk verka till ouppskattbar nytta, under förutsättning att detsamma bleve i stor utsträckning genomfört i flera länder.

Inom vår rörelse och speciellt inom den fackliga arbetarrörelsen, råder brist i stor utsträckning beträffande kunskap i andra länders språk. Arbetarklassens män och kvinnor ha, som känt är, endast kommit i åtnjutande av folkskoleundervisning och sakna alltså all kunskap i främmande språk. Styrelse och förtroendeposter inom denna rörelse besätts utan undantag av personer ur arbetarnas egna led och på dessa poster gör sig bristen i språkkunskap på ett störande sätt gällande. Korrespondensen med andra länder, som ständigt förekommer, försvåras i hög grad och fördyras genom de översättningar som måste tillkomma. Tid efter annan avhållas internationella kongresser och sammankomster och vid dessa stå ett litet landsrepresentanter i en ytterst ofördelaktig ställning, i det att där i regel vid överläggningarna endast användes ett eller flera av de stora nationernas språk, under det att t. ex. skandinaviskt språk ej kommer till användning.

Om alltså ett gemensamt språk finnes tillgängligt att användas för korrespondensen och vid gemensamma överläggningar å sammankomster mellan representanter från olika länder, skulle stora fördelar därmed vara uppnådda och arbetarklassens representanter, vilka ej ha tillfälle att få lära de stora nationernas olika språk, skulle med tillhjälp av ett i skolan inlärt världsspråk kunna obehindrat meddela sig med andra nationers representanter. Därmed skulle även en av de smärtsamma brister, som klassamhället framskapar inom medborgarna, vara avhjälpd, till gagn för ett bättre samförstånd inom nationen.